WIKIPEDIA

Limba grega

Sa Limba Grega est una limba indoeuropea chi si faveddadat in s'istadu de sa Grèghia printzipalmente.

 Articulu in nugoresu 

Cuntenutu

Istòria

Faghet a pratzire s'istòria de sa limba grega in unas cantas fases:

Protogregu

Cun custu nome nois indicamus sa fase prus antiga de sa limba narata a nois gratzias a petzi de recumponidura interna; dae issa calant tottus sos dialettos gregos de s'edade istòrica, ma fiat differente dae s'antipassadu comune protoindoeuropeo. Pensamus ca lu favedderant a s'initziu de su millènniu II a.C. in sa penìsula balcànica, ma semus galu resonende de sos tempos pretzisos de aposentamentu de sos Gregos in sa penìsula ellènica.

Miceneu

Est sa limba chi connoschimus gràtzias a sas tauleddas chi benint dae Pilu datadas 1200 a.C. iscritas in s' arfabetu lineare B, una iscritura sillàbica chi fiat unu adatamentu a su gregu miceneu de sa lineare A, chi sos minòicos impreaiant pro iscrier sa limba issoro in s' Isula de Creta, chi fintzas a oe nois non podimus lègere. Su miceneu est de unu tempus intre su sèculu XIV a.C. e su sèculu XII a.C.. Custa limba presentat caràteres proprios chi no permittent a la cunsiderare sa antepassada comuna de totu sos dialetos de su millènniu I a.C., mancari su *status* suo (dialetu gregu faveddadu a beru o puru limbàgiu istilisadu dae sa iscritura) e sa posidura sua in sa crassificatzione de sos dialetos gregos est terrinu de chistione. Pro su prus, pensant chi assimigit a s'arcàdicu-cipriota.

Gregu ellenìsticu o *koiné diálektos* o ("limba comuna") o "Alexandrinè koiné" (limba alessandrina)

Sos battallas de Alessandro Magnu e sa diffusione de sa cultura grega intre una manna area faboribant s'isviluppu de una limba comuna, chi permettant de superare sos divisiones dialettales de su gregu antigu e classicu. Custa limba comuna, narata puru *koiné*, est basada dae su dialettu atticu, depurado dae paroles suas prus caratteristiches e cun interferentze dae atros dialettos. Custa limba est istada in usu pro totu sos annos de s'etade ellenistica e romana, costituendes sa limba franca de tuta sa parte orientale de su Imperu Romanu.

Gregu de s'edade de mesu o gregu bizantinu

Su gregu bizantinu est sa evolutzione de sa *koiné* intre s'imperu bizantinu, fazendes sos mutamentos foneticos e sa semplificatzione grammaticale de su periodu pretzedente. Caratteristicu de custa edade est puru sa distantzia de sa limba faveddada e de sa limba de sos libros, cum custa urtima legada a sos modellos classicos e cum medas trattos arcaicitzantes. S'edade bizantina at rappresentau una tappa de sos fondamentales pro sa conservatzione e sa divulgatzione de sos testos de sa grecidade antiga.

Gregu modernu o gregu nou

In sa dominatzione de s' Imperu Ottomanu, sa traditzione iscritta est continuada intre su Patriarcadu de Costantinopoli, cando sa limba faveddada prendet numeroses paroles dae sos atteros personas de s'Imperu Ottomanu, comente sa limba turca, mae puru dae s'italianu. Unu nobu stimolu a sa limba grega est dadu solu intre su secolu XIX dae s'indipendentzia, puru se su nobu istadu gregu, issu creat distantzia intre sa limba faveddada (*dhimotikì*), cum sos dialettos suos, e sa limba offitziale, sa *katharevousa*, una de sas formas artifitziale, "purificada" dae sos influssos esteros, e bennet aduttada comente limba offitziale de su istadu. Pro custo motivu fiat fattu comunu chi una cosa at apiu duos nomines, unu offitziale e unu usadu dae sas persones comunas. Sa situatzione fiat custa fintzas a su 1976, annu im candu, gratzias a una reforma de sa limba sa dhimotikí est dibenniat sa limba offitziale.

Ispainadura geogràfica

Su gregu est faveddado dae 15 miliones de personas, in Greghia e a Cipro printzipalmente, mae in carcos comunidades de s'Arbania e in sos costas de sa Romania, de sa Bulgaria, de sa Georgia, de sa Russia e de s' Ucraina. In s' Italia meridionale sunt presentes isolas limbisticas chi faveddat gregu, in su Salentu e in sa Bovesìa, in sa Regione de sa Calabria.

Infruèntzia subra àteras Limbas

Sa limba grega crassica est a sa base de sa morfologia de medas parolas moderne de sas limbas indoeuropeas.
